

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЕПІЗООТИЧНОГО ПРОЦЕСУ ДЕМОДЕКОЗНОЇ ІНВАЗІЇ СОБАК НА ТЕРИТОРІЇ М. ЖИТОМИРА

Довгій Ю.Ю., д-р вет.н; професор, dovgijurij@e-mail.ua

Побережець С.П., аспірант

Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житомир

Анотація. Демодекоз є однією з чотирьох найбільш поширених заразних патологій собак у м. Житомирі. Інвазію виявлено у 40,6 % тварин, що хворіють на акарозне захворювання. Сприйнятливості собак до збудника демодекозу залежить від віку, породи і статі. Найчастіше хворіли собаки віком від шести місяців до одного року. Самці виявилися більш чутливими до збудника, ніж самки. Період клінічного одужання собак при лускатій формі склав 2–5, а при генералізованій – 8–14 місяців. Демодекоз реєструвався щомісячно упродовж року з двома сезонними підйомами: в березні–квітні та жовтні–листопаді.

Ключові слова: демодекоз, патологія, луската і генералізована форма, акарозні захворювання.

Актуальність проблеми. Серед хвороб домашніх непродуктивних тварин на урбанізованих територіях особливе місце займає демодекоз. Найчастіше хвороба уражає собак і спричинює значні економічні збитки, має значне поширення у багатьох європейських країнах, у тому числі в Україні [1, 2].

Демодекозна інвазія собак в Україні має тенденцію до поширення. Цьому сприяє збільшення чисельності м'ясоїдних тварин у містах. Так, за офіційними даними, кількість собак у м. Житомирі з 2009 по 2014 роки, зросла до 25 тисяч.

В останні роки вивченню епізоотології, патогенезу, клінічного прояву, лікуванню демодекозу собак присвячено значну кількість робіт іноземних і вітчизняних авторів [3, 4, 5]. Однак цілий ряд важливих питань з цієї проблеми вимагають поглибленого вивчення в умовах великих міст, у тому числі м. Житомирі. Це стосується сприйнятливості собак до збудника демодекозу в залежності від віку, статі і породи, територіальних, часових і популяційних меж епізоотичного процесу, сезонності, механізму передачі інвазії та клінічного перебігу.

Завдання дослідження. Встановити особливості епізоотичного процесу демодекозної інвазії собак в умовах м. Житомира. Уточнити механізм передачі збудника та визначити форми клінічного перебігу демодекозу собак.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводили в місті Житомирі. Об'єктом дослідження були собаки різних вікових груп та порід, хворих на демодекоз. Матеріали також були взяті з клінік дрібних твари м. Житомирі за останні два роки. Для досліджень використовувались такі методи дослідження: комплексний епізоотологічний (питома вага демодекозу у загальній заразній патології, сприйнятливості собак до збудника демодекозу в залежності від віку, статі і породи, територіальні, часові і популяційні межі епізоотичного процесу при демодекозній інвазії в умовах міста та механізм передачі збудника демодекозу).

Результати дослідження. Дослідженнями було встановлено місце демодекозної інвазії в загальній заразній патології собак в м. Житомирі. Матеріалом дослідження були документи первинного ветеринарного обліку і звітності управління ветеринарної медицини в м. Житомирі, ветеринарних клінік дрібних тварин, дані власного клінічного обстеження тварин і результати лабораторних досліджень Житомирською обласною регіональною лабораторією ветеринарної медицини впродовж 2010–2014 рр. включно. Упродовж 2010–2014 років зареєстровано 18 заразних патологій собак. Найбільшу питому вагу (54 %) склали гельмінтозні хвороби, 24,6 % – акарозні захворювання, 21,3 % інфекційні хвороби. Із паразитарних хвороб найбільшу питому вагу займали: дипілідіоз (22,8 %); токсокароз (16,4 %); демодекоз (10 %); саркоптоз (9 %); анкілостомоз та унцинаріоз (7,3 %); октодектоз (7,1 %); та трихуроз (5,7 %). З таких захворювань собак як теніїдози, дирофіляріози, лінгватульози і бабезіоз, питома вага кожного з них знаходилась в межах 0,1–0,2 %. Інвазійні хвороби собак в м. Житомирі поширені значно більше, в порівнянні з інфекційними, вони реєструвалися майже в чотири рази частіше. Паразитарні хвороби реєстрували у 79,2 %, а інфекційні у 20,6 % випадків. Кожна четверта собака, що уражується заразними хворобами, хворіє на акарозні захворювання. З акарозних хвороб собак демодекоз є найбільш поширеною інвазією.

Одночасно з вивченням популяційних меж епізоотичного процесу демодекозної інвазії в популяції собак, нами проведено дослідження по сприйнятливості до збудника тварин з різних вікових і статевих груп. З цією метою проведено епізоотологічний аналіз 424 випадків захворювання собак на демодекоз упродовж 2013–2014 рр. включно.

Сприйнятливість собак до збудника демодекозу залежить від віку, в певній мірі від статі. З 424 хворих на демодекоз собак 135 (31,8 %) із них були віком від 6 місяців, 101 (23,8 %) – від 1-го до 2-х років, 61 (14,4 %) – старші 2 років та лише 19 (4,5 %) молодші 2-х місяців. Результати отриманих даних свідчили, що самці собак більш схильні до демодекозної інвазії у порівнянні з самками. Із обстежених 424 тварин, хворих на демодекоз, самці склали 54,5 %, самки – 45,5 %. І молодих собак віком до 2-х років кількість хворих самців значно перевищує самок. В той же час, у собак віком старше 2-х років демодекозна інвазія у самок зустрічалася на 0,3 % частіше, ніж у самців. Таким чином, отримані результати свідчили, що у віковому аспекті найбільш сприйнятливими до демодекозу є собаки від 6-ти місяців до 1 року. Самці у 1,14 раза частіше хворіють на демодекоз у порівнянні з самками.

При вивченні особливостей епізоотичного процесу демодекозної інвазії звернули увагу на те, що собаки різних порід не в однаковій мірі сприйнятливі до збудника. У зв'язку з цим провели окреме епізоотологічне дослідження на 19 породах собак загальною кількістю 1068 голів, серед яких у 130 діагностовано демодекоз. Найбільш сприйнятливими до збудника демодекозу виявились собаки наступних порід: боксер (30,3 %); доберман-пінчер (22,2 %); французький бульдог (до 19,5 %); стеффордширський тер'єр (18,9 %); німецька вівчарка (14,7 %); бультер'єр (14,3 %); пітбультер'єр (13,2 %); ротвейлер (11,5 %); чау-чау (10,3 %). Крім того, досить чутливими до збудника були собаки короткошерстних порід, менш сприйнятливими до збудника демодекозу виявились собаки таких порід: спаніель (9,2 %); мопс (9,1 %); шар-пей (8,9 %); тойтер'єр (8,8 %); йоркширський тер'єр (7,1 %); такса (6,9 %); безпорідні (5,9 %); та доги (5,3 %).

У собак таких порід, як різенштрауцер та ердельтер'єр демодекоз не діагностували. На нашу думку, це пов'язано з відсутністю підшерстку та, порівняно з іншими породами, більш сухою та жорсткою шкірою. Таким чином, отримані результати свідчили про значну породну схильність до демодекозної інвазії у таких порід як боксер, доберман-пінчер, французький бульдог, стеффордширський тер'єр, німецька вівчарка та інші. У той же час, такі породи як різенштрауцер та ердельтер'єр мають певну породну резистентність до демодекозної інвазії.

При вивченні особливостей епізоотичного процесу демодекозу собак на території м. Житомира, провели дослідження стосовно визначення тривалості функціонування епізоотичних вогнищ демодекозної інвазії за період 2013–2014 роки. Методично дослідження проводили наступним чином: після клінічного одужання собак брали на облік і через 2, 5, 8, 11 і 14 місяців від них відбирали зскрібки шкіри і досліджували на наявність кліща *D. canis*. За результатами лабораторних досліджень визначали тривалість функціонування епізоотичних вогнищ демодекозної інвазії різна. Так 0,5 % – епізоотичних вогнищ залишились діючими упродовж 14 місяців; також 1 % – упродовж 11 місяців; 1,8 % – 8 місяців; 43,6 % – 5 місяців і 53,6 % – 2 місяців. На нашу думку, тривалість функціонування епізоотичних вогнищ демодекозної інвазії залежить від форми її клінічного перебігу, зацікавленості і активності власників тварин, від ефективності і кратності застосованих з лікувальною метою акарицидних препаратів. Дослідженнями встановлено, що при лускатій формі демодекозу з обмеженими ділянками ураження шкіри собак епізоотичний процес після клінічного одужання затухав через 2–5 місяців. При пустульозній і, особливо, генералізованій формі перебігу демодекозу епізоотичний процес затухав лише через 8–14 місяців.

Річну динаміку демодекозної інвазії в умовах м. Житомира упродовж 2013–2014 років. При проведенні цього дослідження щорічно вели помісячний облік захворювання собак на демодекоз. Аналізи помісячної динаміки демодекозної інвазії за період дослідження показали, що в окремі місяці року спостерігався значний підйом захворюваності, характерний для сезонного прояву хвороби. Використовуючи відповідні методики, провели розрахунки коефіцієнта сезонності та індексу сезонності. Аналіз даних показав, що захворюваність собак на демодекоз в умовах м. Житомира реєструвалась щомісячно упродовж двох досліджуваних років з двома підйомами захворюваності: перший в березні–квітні; другий в жовтні–листопаді. Ймовірно, що температурний режим в межах від 5 до 20°C та підвищена вологість повітря сприяють поширенню демодекозної інвазії. Крім того, в ці самі періоди року в собак спостерігалася сезонна линька. Сукупність всіх вищезазначених факторів впливає на організм собак та сприяла поширенню захворюваності їх на демодекоз. В зв'язку з тим, що демодекозна інвазія собак перебігала з наявною сезонною динамікою, ми визначили коефіцієнт та індекс сезонності упродовж 2013–2014 років. Про це свідчили високі показники коефіцієнту сезонності, які коливалися в межах від 56,5 до 62,5 % . Індекс сезонності також високий і коливався в межах від 1,68 до 1,87. Середньорічний показник коефіцієнту сезонності за 2013–2014 роки склав 60,4 %, індекс сезонності – 1,65. На підставі проведених досліджень можна стверджувати, що демодекоз собак в умовах м. Житомира реєстрували щомісячно упродовж року з двома чітко вираженими сезонними підйомами захворюваності.

Висновки

1. Демодекоз є однією з чотирьох найбільш поширених заразних патологій собак у м. Житомирі. Інвазію виявлено у 40,6 % тварин, що хворіють на акарозні захворювання.

2. Сприйнятливість собак до збудника демодекозу залежала від віку, породи та статі. Найчастіше хворіли собаки віком від шести місяців до одного року (31,8 %). Найбільш сприйнятливими до збудника виявилися собаки таких порід, як боксер (30,3 %), доберман-пінчер (22,2 %), французький бульдог (19,5 %). Самці виявилися більш чутливими до збудника і склали 53,3 % серед всіх хворих собак.

3. Середньорічний показник неблагополуччя щодо демодекозу собак в м. Житомирі, за період дослідження (2013–2014 рр.) становив 1,44 %, а тривалість функціонування епізоотичних вогнищ демодекозної інвазії, після клінічного одужання собак, при лускатій формі склала 2,5, а при генералізованій формі – 8–14 місяців.

4. Середньорічний рівень популяційних меж епізоотичного процесу демодекозної інвазії в м. Житомирі характеризувався такими показниками: захворюваність – 1,44 %; превалентність – 14,4 та інцидентність – 14,1 на 1000 собак. Хвороба мала два сезонні підйоми: в березні–квітні та жовтні–листопаді за середньорічного показника сезонності 60,4 %, індексу сезонності – 1,65 %.

Література

1. Василевич Ф.И. Демодекоз собак / Ф.И. Василевич // Болезни мелких животных. Сб. матер. между. Семинара. – М., 1994. – С. 41–48.
1. 2. Свідерський В.С., Рощина Р.В. Деякі аспекти поширення інфекційних і інвазійних захворювань дрібних тварин в м. Києві / В.С. Свідерський; Р.В. Рощина // Зб. мат. 4 міжн. наук.- прак. конф. "Проблеми ветеринарного обслуговування дрібних домашніх тварин". – К., 2001. – С. 7–9.
2. 3. Василевич Ф.И., Лисицина А.А. Клинико-эпизоотической характеристики демодекоза собак / Ф.И. Васильевич., А.А. Лисицина // Сб. научных. тр. Харьковского ветеринарного института. – Харьков, 1992. – С. 47–49.
3. 4. Галат В.Ф., Титаренко А.В. Епізоотологічні та клінічні прояви демодекозної інвазії у собак / В.Ф. Галат ; А.В. Титаренко // Ветеринарна медицина України, 2004. – № 12. – С. 36–37.
4. Шустрова М.В. Демодекоз у собак / М.В. Шустрова // Блоинформсервис. – Санкт-Петербург. – 2001. – 300 с.

ОСОБЕННОСТИ ПРОЯВЛЕНИЯ ЭПИЗОТИЧЕСКОГО ПРОЦЕССА ДЕМОДЕКОЗНОЙ ИНВАЗИИ СОБАК НА ТЕРИТОРИИ Г. ЖИТОМИРА

Довгий Ю.Ю., д-р вет. н., профессор, dovgijurij@e-mail.ua, Побережець С.П., аспірант
Житомирський національний агрозоологічний університет, г. Житомир

Аннотація. Демодекоз являється одним из четырёх наиболее распространённых заразных патологий собак в г. Житомир. Инвазию установлено в 40,6 % животных, что болеют на акарозные заболевания. Восприимчивость собак к возбудителю демодекоза имели зависимость от возраста, породы и пола. Быстрее болели собаки возрастом от шести месяцев до одного года. Самцы более восприимчивы к возбудителю, чем самки. Период клинического выздоровления собак при лускатой форме составлял 2–5, а за генерализованной – 8–14 месяцев. Демодекоз регистрировали каждый месяц на протяжении года с двумя сезонными подъёмами: в марте–апреле и октябре – ноябре.

Ключевые слова: демодекоз, патология, лускатая и генерализованная форма, акарозные заболевания.

THE MANIFESTATION OF EPIZOOTIC PROCESS DEMODECOSIS INFESTATION OF DOGS IN THE
CITY OF ZHITOMIR

Yu.Yu. Dovgiy, S.P. Poberezhets

Summary. Demodectosis is one of the four most common infectious diseases in dogs. Invasia found in 40.6 % of the animals that are sick by acharonim diseases. The susceptibility of dogs to the pathogen of demodectosis depends on age, breed and sex. Often dogs sick aged 6 months to one year. Males were more susceptible to the pathogen than females. The period of clinical recovery of dogs with scaly form was 2 - 5, and in generalized - 8 - 14 months. Demodectosis was registered each month during the year with two seasonal rises in March-April and October-November.

Key words: demodectosis, pathology, scaly and generalized form, acharinim disease.